

Paní Rafalská se svými irskými setry

Nonstop irští setři

Jsou lidé – a i mezi kynology jich je spousta – kteří se nedokážou soustředit na jednu věc, jejichž zájem pro něco rychle vzplane, ale zase brzy vyhasne, případně těká mezi různými objekty.

A pak jsou takoví, kteří se na začátku své životní pouti upíší jednou věcí, a té zůstanou věrní po celý svůj život. Právě k nim patří paní Irena Rafalská. V patnácti letech si pořídila svého prvního irského setra a tomuto plemeni zůstala věrná. Irské setry chová neuvěřitelných 61 let!

Kdy jste si pořídila svého prvního setra?

Bylo to těsně po válce, v roce 1945. Nebyl to můj první pes, už předtím jsem měla kokříka, toužila jsem však po setrovi. Rodiče byli dlouho proti, obávali se, že kvůli němu nebudu mít čas na učení. Abych jim dokázala, že nemají pravdu, od

té doby, co mi pořídili první setřici Géru, jsem měla vždycky už jenom významnější! Kromě učení jsem se hned naplno vrhla do chovu psů. Chodila jsem na výstavy, už v roce 1946 jsem založila svou první chovatelskou stanici Z Alexandrova a brzy začala odchovávat štěňata.

Většina kynologů vás však má spojení s chovatelskou stanicí NONSTOP?

Ta vznikla v roce 1971. Několik let jsem měla chovatelskou pauzu (i když setra jsem doma měla pořád), a protože tehdy ještě nebyly názvy stanic mezinárodně chráněné, „sebrali“ mi ji nějací Poláci. Musela jsem tedy zažádat FCI o nový název, ale nějak jsem se nemohla trefit, stále mi moje návrhy vraceli, že už jsou obsazené jinými chovateli. Až mi blesklo hlavou: Cožpak budu nonstop stále jen vymýšlet názvy? A jméno bylo na světě. Právě s ním jsem pak zaznamenala největší chovatelské i výstavní úspěchy. Pro úplnost bych měla říci, že pod názvem NONSTOP se odchovávají nejen irští setři, ale také vícebarevní angličtí kokršpanělé. Ty má doma moje velká přítelkyně, která bydlí kousek odsud. Já jsem jí pomáhala s výstavami, s výběrem krycích psů i se zkouškami, protože přítelkyně nebyla myslivec. A toto spojení nám krásně a dlouhodobě fungovalo a vlastně funguje dodnes.

Prý všechny vaše odchovy od těch dob pocházejí z původní linie po jednom psovi?

Ano, to byl jedinečný Ruslan. Dostala jsem ho tehdy darem z Moskvy a byl to nezapomenutelný a pro mě nepřekonatelný pes. Byl nádherný, sytě červený, takoví psi tu tehdy nebyli. A také absolutně pracovně nadaný. Už v roce a půl měl výtečně složené čtyři zkoušky. Také povahově byl skvělý, veselý, s legračními nápady. Byl to vynikající plemník. Po něm jsem si za krytí nechala fenku Markýzu Lesalov a od ní se táhne nepřerušovaná linie chovné stanice NONSTOP: po Markýze následovala Vicomtesa, pak Isabella, Donna Rafaella, Messalina... Jsem doopravdy hrdá na to, že moji psi se u mě narodili, prožili se mnou celý svůj život, dosáhla jsem s nimi maximálních možných úspěchů a v mé náručí nakonec umřeli. Někteří se u mě dožili šestnácti let! Čtyři moje po sobě jdoucí fenky, tedy matka, dcera, vnučka a pravnučka, získaly nejvyšší možné tituly – staly se mezinárodními šampionkami krásy. Vždy jsem však spoléhala výhradně na vlastní odchovy.

Přitom celý život bydlíte v centru staré Prahy, kousek pod Petřínem,

v nevelkém bytě. To není zrovna optimální prostředí pro chovatelský rozvoj loveckého plemene...

Nikdy jsem nemohla mít víc než dva, maximálně tři psy najednou. A veškeré mé úspěchy se zrodily tady v kuchyni. Podívejte se, tady mám boudu a zároveň porodnici. Vzhledem k tomuto omezení jsem musela vybírat dvojnásob pečlivě. Ale moji psi rozhodně nijak nestrádali. Celé víkendy jsem s nimi trávila v přírodě, na honech a na zkouškách a jako myslivec jsem měla dobrou trefu. Čtyřicet let jsem měla lovecký lístek. A přes týden jsem s nimi poctivě vyrážela na Petřín. Odjakživa jsem s nimi vyrážela nejméně na půl hodiny ráno, na půl hodiny večer a přes den na dvě hodiny i více. Chodila jsem do práce, vychovala jsem dceru, ale psi nikdy nesměli přijít zkrátka.

Od té doby, co jsem v důchodu, už nemusím tak hlídat čas, a tak se psy často zůstanu venku třeba celé dopoledne. Ne že by se mi vždycky chtělo. Mám už svá léta, trpím těžkou artrózou kolene, mám po operaci, bortí se mi páteř. Nemůžu už tak dlouho chodit, tak si třeba sednu na lavičku, přečtu si noviny, a „holky“ si užívají. Jsou to také už zralejší dámy, Chelsea je desetiletá, její dcera Chanelle osmiletá. Myslím, že vedou hezký život.

Jak je možné, že jste v tak skromných podmínkách dosáhla takových úspěchů?

Měla jsem štěstí. Ale to samo o sobě nestačí. Asi jsem byla obdařena také něčím, čemu Němci říkají Fingerspitzengefühl, tedy něco jako chovatelský nos nebo cit. Vždy jsem si pro sebe dokázala nechat špičková zvířata. Muselo být ovšem z čeho vybírat. Základem dobrého chovu je podle mého přesvědčení dobrá fena, nemá cenu ztrácet čas s průměrnými zvířaty, fena musí být nejen krásná, ale i „pracovní“, a na takovou už potom není tak těžké vybrat špičkového psa, a to i v cizině. Nikdy mi žádný chovatel v zahraničí neodmítl nakrýt, ani v dobách největší totality. I když problémy jsem měla: můj bratr emigroval, sedmáct let

jsem ho neviděla, a kvůli tomu jsem celé roky nesměla vytáhnout paty za hranice. Takže jsem platila cesty a chovatelé z ciziny jezdili za mnou. Změnilo se to teprve v době, když se moje jediná dcera vdala do Belgie. Obrečela jsem to, zůstala jsem tady úplně sama, nad vodou mě v té době skutečně drželi jen moji psi. Ale jak se říká, všechno zlé je k něčemu dobré. Nakonec mi to otevřelo dveře, mohla jsem konečně začít jezdit vystavovat, krýt a posuzovat také ven.

Mohla byste zhodnotit, jak se za více než půlstoletí, co irské setry chováte, plemeno změnilo?

Velmi výrazně, a určitě směrem k lepšímu. Když jsem po válce začínala, bývali to psi mnohem menší, hranatější, s „těžšími hlavami“, mívali problémy se záuhlením zadní partie, byli spíš rezaví než červení. Usilovně jsem se celý život snažila náš chov vylepšovat, docílit kýžené jedinečné červené barvy, ušlechtilost i typičnosti, zkrátka exteriér se výrazně zmodernizoval. A navíc jsou naši irští setři stále pracovní využitelní a také využívaní. Do chovu se zařazují jen psi se zkouškou z loveckého výkonu, což pokládám za správné. Jinak by plemeno ztrácelo své typické vlohy a stalo by se jen společenským psem. Nemám nic proti tomu, když někdo má setry jako společníky, ale zároveň se jim musí dát to, co potřebují.

Co vám setři dali a co vzali?

Určitě mi toho víc dali. Zcela dobrovolně jsem do nich investovala veškerý čas a finance. Nikdy jsem si nekupovala drahé oblečení, neutrácela za parádu, v kavárnách, nezmohla jsem se ani na auto. Nelitovala jsem ani na svou dobu obrovských částek za krytí v cizině. Irští setři jsou velcí a velice živí psi a potřebují dostatek kvalitní potravy, u odchovu se

to všechno ještě násobí. Nikdy jsem nejela na dovolenou bez psů, do ciziny jsem se podívala jen na výstavy. Kvůli irským setrům jsem nikdy nezbohatla, nenashromáždila jsem žádný majetek na stáří. To je dnes trošku problém: psi mě stále stojí peníze a těmi já jako důchodkyně právě neoplývám. Ale nelituji. Vždyť díky nim jsem prožila zajímavý život. Díky psům jsem našla přátele z řad pejskařů. A psům vděčím i za zdraví. Moje ortopedka říká, že bych měla psům poděkovat za to, že se hýbu. Zkrátka psi mě drží. Víím, že se o ně prostě musím postarat, musím jim dopřát jejich vycházky, ať se cítím sebemizerněji. Udržují mě v aktivitě a já jsem jim za to vděčná.

Kdysi dávno vás okouzlili irští setři. Jak toto okouzlení hodnotíte dnes?

Dnes bych se rozhodla stejně. Nepoznala jsem jiné tak vznešené, hrdé a aristokratické plemeno, které v sobě zároveň má takový smysl pro humor a radost ze života. Jsou to psi velice temperamentní, a přitom mírní a něžní. Nikdy jsem nepřestala obdivovat noblesu a krásu irských setrů a vážím si toho, že mi bylo dopřáno s nimi po boku prožít život.

Paní Rafalská toho za svůj život zvládla obdivuhodně mnoho. Ovládá čtyři jazyky, živila se jako překladatelka a tlumočnice, podílela se i na tvorbě slovníků. Sama vychovala dceru. Výrazně se podílela na formování moderního irského setra u nás. Přes půl století působila jako rozhodčí pro exteriér a poradkyně chovu. Dlouhodobě se věnuje úpravě psů. Ti, kdo ji znají, si jí váží. Jako výraz poděkování za její celoživotní práci v kynologii se rozhodli každoročně pořádát soutěž irských setrů o Pohár Ireny Rafalské. Paní Rafalská se tak stala už za života kynologickou legendou. *Lea Smrčková*